

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri
duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus
rece[n]s illustrati**

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Qaudragesimustertius. De q[ua]tuor monarchijs orbis: [et] q[uod] fuit
p[...]ina. Et de regno celi [et] christi: cui papa succedit Quo[d]
Co[n]sta[ntinus] renu[n]tiauit monarchie [et] cessit Syluestro ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Liber. I.

Romans Inuadit edicto constituit ne quis corpus liberum violaret. **Ero** liberalitate autem romanoꝝ scribit in gessis eorum de non libe. **Tu** imperatoꝝ q[uod] statuerat ne accedente ad eum postulat[ur] gratia sine re fuisse habendi dimitteret. Et interrogatur ab amicis cur plura pollicereſ q[uod] p[ro]fite posse[re] dicit[ur]. q[uod] ideo[rum] nō oportet quenq[ue] sermoꝝ et vultu principis trist[er]e recedere. Itē recordatus sup cenam q[uod] nibil illa die dedisser[unt] gemini dicit[ur]. O amici h[oc] die pdidi. De cius inno[n]centia scribit in gessis romanoꝝ quod nullū factum; q[uod] penitendum esset; in morte recoluit; vno excepto q[uod] nō prodidit. vnde et in more cōquistus est vita sibi eripi imminenteri. **Ubi** et ppter tantā probitatem romanoꝝ subdit[ur] legalium eius erat. Unde narrat Elegies li. iiii. q[uod] obſide[re] Amibale Saguntū tantā cives inopia sunt p[ro]p[ri]etate: ut mure centū denariis venissint p[ro]ditiū sit memoriae eiusq[ue] venditoꝝ ē fame perisse; empioꝝ autem vixisse. fide tū romani seruare p[ro]seuerauerūt. Propter tantā strenuitatem mortuū et amouū iudei cū romanis cōfederata sunt. **Dach.** viii. i. quo caplo plurima et pulchra de romanis scribunt[ur]. specialiter quō g[ra]m[at]icas gentesq[ue] diuersas ad eorū traþes bant amor[um]. Et quō inter p[ro]fides eoz necno p[ro]tabat corona aut diademata; nec induebat purpura et magnificas reges in ea. Et q[uod] curia fecerūt; et quotidianū consulebat. cccc. confiliū agentes semper demulcitudine; que digna sunt gerant. Et q[uod] cōmitutu[m] vni homini magistratu[m] suu per singulos annos dñari vniuerter[ur] terre sue; et oēs obediunt vni: et nō est inuidia nec selus inter eos. **S**ed quis romani antiqui tor flouerunt p[er]claris virtutibus; in modernis tū et vltimis reprobis mutatus est color optimus. **Bern.** iiiii. H[ab]et romanū deuicta carthagine et diruta; que exercitatio romanoꝝ bellandi medicina erat ut non veluti cōcio[n]atus fuit Scipio. **Judi.** ii. Nō delebo gentes q[uod] dimisisti ioseph[us] in ipsis experitur israel. **Heg.** Abel esse renuit quē cayn malitia nō exercet. **xxiiii. q. iii.** hec autem deficiens bus bellis exterminis; succedēt ignauia et desuetudine beli landi: infurient ubi belli intellata et ciuitalia Carolinā cōmitionē faciente invaderemus finit[ur] sunt. Fortes desideri[us] p[ro]fida subintravit; pullulauerūt origena viria deficiens virtutibus defecit quodammodo cop[er] imperiu[m]. Nec tot bona et c[on]cis antiquis scripta sunt; quod mala de eis illis repousbus annotant. **Que** mala prompte alii? **Bern.** clareat len. scribit ad Eugenio papā quando monachū suū. li. iiii de consideratione dices circa p[ri]mū. Quid de pplo loquar[us] pplo romanū est. nec breui potui; nec expellens aperire de suis parochianis q[uod] sentio. Quid tā notū seculis q[uod] p[er]terua et falsus romanū? **Hens.** insueta pati: tumultu al sueta; ges initia et intractabilis vscq[ue] adhuc subdi nescia: nisi qui nō valer refisteret scīndi duratuum cor; pplo biuus. **xxiiii. q. iii.** nabuchodonosor. **Que** dabitis mihi de rora magna vbe q[uod] te in papā receperit; nū p[re]cio vel s[ecundu]m p[ro]p[ri]etate; **U**ne potissimum dñari volūt[ur]; quod p[ro]fesi fuerint seruitur; fideles se p[ro]ponēt; ut opportunius fidetib[us] noceat. **S**i stante p[ro]fibus quoq[ue] illosū; mo[re] vel modū ca[re]cerit ostiarius; ego nūc p[ro] illo esse nolo. Sapietes sunt v[er]t[er]ia malū; binā facere nesciūt. **Hiere.** iiiii. **I**bi inuisi[re] t[er]re eccl[esi]e; v[er]oq[ue] inicere manus. imp[er]iū in deū; temerari in sancto; seditionis in inuicemūlū in vicinos; inhumani ad extraneos; quos nemine amates amat nemo; et quoniam timeri affectans; at oib[us]: v[er]o metu[re]t necesse est. **I**bi sunt q[uod] subesse nō sufficiet; p[ro]p[ri]etate nō nosūt; superiorib[us] infiz de lege inferiob[us] et impossibilis. **I**bi inuercidū ad pete dū ad negādū frontof[er]i. **I**bi importuni ut accipiat; in queri donec accipiat; in grati vbi accepterit. Docuerit lingua[m] sua; de penit. dist. ii. si em. ultra colun. nō nonne tibi. loq[ue] grādia; quū operent exiguia. Largissimi promissores; parcissimi exhibentes. Blandissimi adulatores; et morosissimi derractores. Simplicissimi dissimulatores; et malinissimi p[ro]digiores. **Quare** autem dñs p[ro]mittat adhuc apud rosmanos esse imperiu[m] hodie q[uod] q[ue]le. **Rō** ab Aug. ponit. iiii de cui. dei. c. xv. nō et merito virtutum antiquarū; sed ex

imalia crescente nimia populo: n. vnde Job. xxviii. Qui regnare facit hypocrita propter peccata populi. et canon: Pro meritis subdit[ur] disponit[ur] a deo vita rectior. iiij. q. viii. c. i. sed querit. N. itē q[uod] dicit. vi. q. i. ex merito. viii. q. i. iudicatur. et Ecclesiastes. viii. Interduz dominat homo hoc in malū suū t[er]rā de hoc s. ar. p[ro]p[ri]et. ad fi. Facta digressio; licet utili; de dominiū romanoꝝ origine et regimine; ad p[ro]positū principale redendo de pape et eccl[esi]e plenaria p[ro]p[ri]etate.

Articulus. clvii.

Ciendū est et prima

monarchia floruit apud assyrios; inchoata q[uod] quod per Nūm filium Belicer[us] que publice idola tuo;

sunt inuicta no[n] patria sui ut magister dicit in historiō: t. s. tacru est in ar. pl. in. q. s. scie. cū. v. de nemis roh. Et durauit hoc imperiu[m] sue regni assyrios. Odile ducentus. cl. annis fin. Aug. de ciui. dei. li. iiii. c. vi. Secunda monarchia translatā est ad persas respectu Darūj et Lyri et aliou reguz: vt ex historia colligit Daniels. Tertia translatā est ad grecos etgyptios; que maxime viguit[ur] r[ep]ōre Alexandri macedonis: vt Habet et libro. s. Dach. c. i. Quarta translatā est ad romanos. Quatuor ista regna et imperia designata sunt in visione quā videt nabuchodonosor rex statua aurea et terposta p[ro]ponit. Danies lem. Dan. ii. Post quod ista regna suscitatur deus regni celiq[ue] nō dissipabit[ur] et regni ei[us] populo alteri nō tradet. cōminuet autem et cōsumet omnia regna hec; et ipsum stabit in eternū. ut dicit p[ro]p[ri]et. ca. ii. Dan. **C** **I**stud est regnum christi designatum p[ro] lapide ibi abscessu[m] de monte fine m[on]ta nūm lapis ille est q[uod] ch[rist]us fuit sine virili opere natus de virginē. **xix.** dist. qui ep[iscop]us. **M**autem iste lapis statua cōminuit: est quia omnes monarchias et omnia dominia deus pater filio suo nō nobis estis subiecti subicie[re]. vnde p[ro]p[ri]et. viii. **O**mnia subiecti sub pedibus eius quod verba referunt apostolus ad ch[rist]i dices ad Hebreos. In eo enī q[uod] omnia subiecti: nibil dimisit nō subiecti eis. **I**ud. i. **L**or. xv. et de maio. et obe. solite. **C** **I**lluc dicitur oia dominia ch[rist]us dimisit suū vicario et p[er] et successores vnuibus quū dicit[ur]. Tu es petrus et super hanc petram t[er]cele gratia superius allegatū. Qui vicarii dei super eamēdē terram mār[us] et plenaria iurisdictionem consecuti sunt quā ch[rist]us ad eis fecit. C. de offi. eius qui al. ge. vi. l. s. et per totum. ff. de dan. suo. infec. qui bona. s. vlt. ff. de offi. eius cui man. est t[er]ris. et si pro. et de offi. del. sane. si de offi. le. studiūff. de offi. ord. pastoralis. **S**ed quod. **xix.** di. v. **ciiii.** dist. c. s. et no. de offi. vicarii. sua. in glo. s. **C** **I**Conf[er]ant ergo bac[on] fide[re] s[ecundu]m p[ro]moto[rum]. post baptisimū et terra suuu a ch[rist]o inspiratis: quē viderat in baptisimū suo. ut ipse testif[ic]atus est: celsis h[ab]u[er]t[ur] vicario ch[risti] imperiu[m] in occidente ab eo recepit imperiu[m] os[ter]ia. vt. c. v. di. c. st. constantiū. prius oēm monarchia renuntiā. vt. s. in altero ar. tacitū est in ar. xl. in p[ri]mū. cui in antich[rist]i aduentū et suis p[ro]ces[so]ribus. licuit dominū possidere salte fin. **I**nno[n]ce. no. et de vo. et vo. re. q[ue] sup. et tamq[ue] bone fidei possit. s[ecundu]m et alienā cōrectare bona fide durat[ur]. vt. ff. de acre. do. l. bo[n]a fidei. et de re. eccl[esi]e. nō alte. ad no[n]strā. vii. q. iii. s. p[ro]p[ri]et. et le[git]imū et no. de p[ro]f. c. s. **C** **E**terū quod obicit[ur] de illa dominatione cōstatīnū et p[ro] nō valuit facta asseſsum p[ri]ncipū: a cōstatīnū et q[ue] immensa. R[es]olutio dupliciter. Una responsio est: no facta dedit quod erat eccl[esi]e. istam ponit Joan. xxi. di. ego lu[do] d[omi]nicus. dedit emi ep[iscop]o quod ch[rist]i erat legitimi dñi eccl[esi]e. vt. s. p[ro]p[ri]et. probat[ur] est. etiam dicit. s. in. c. viii. ar. s. item valuerit ratio vna. et. j. i. l. parte. in ar. xxi. s. xiiii. ibi vide. viii. et d[omi]n[u]s Datib[us]. xvi. proponit coram discipulis de telonearib[us] p[er]tentibus ab eo didrachmā. questionē vel querelam bensigne dicens: Reges terre a quibus accipiunt censum vel tributum suū filii vel lab[or] alienigenis; per hoc volens ostendit re ve. **P**l[et]ron. ibidem exponit: et Aug. in li. de questionib[us]

Articulus.XLIII

fo.XVIII

euangelij p̄ quā verus filius est omni potētis dei: cui sunt omnia terrena regna: censum soluere non debebat: tāq̄ nec sicut ille cui p̄prie t p̄ se dominū cōperebat: soluit rāmē ppter scandalū. vt ibi. t. xviii. q. i. iam nūc. t. s. longer acti. Et Collatio aut̄ constantini pot̄ fuit cesso: q̄ collatio. ac etiā fuit Inno. iii. dicit̄ imperatorū Frede ricorū depositus. Alia r̄fisio brevis est: quia cōstantinus ep̄sile se dicit̄ hoc fecisse t donas vina cū oībus satrapis nō nō s̄t vniuersit̄ senatu: optinuitibus etiā cuncto populo imperio: romane ecclie subiacenti. t. xvi. d. cōstantinus. d. vītē. Cen̄t̄ Accur. in auſt. quō op̄. ep̄s. in p̄n. t cōmunitate cōḡit̄: q̄ nō valuit donatio. Dicit̄. contra in summa de immo. ecclie. q̄ penit. p̄o quo facit̄ ex in cle men. de iure uirū. romani p̄ncipes. q̄ p̄ro. vbi de hoc per Joan. and. in glo. disp̄runt. C Ad illud etiā vbi q̄ est de h. oppōnit̄ Joan. xviii. c. regnum meū nō est de hoc mundo. p̄ter ea que. s̄. dicit̄ in alio. xxvii. arti. in. q̄ ad illud. vbi ad hoc m̄ndi. Addo hic triplicē sanctorum exposītionē ad intellectu illius verbū. Quārū prima est Aug. dī cōntis: Regnum meū nō est de hoc mundo. lab adam̄ vītā stirpe gerat̄. q. d. suū regnū nō habet iurisdictio nē sive p̄sonatē ex carnis corupte propaginē: sed ermy stico spiramine. Secūda: quia in suo regno fratres t c̄res dentes per ch̄risti officiales: ad culmē t perfectionē dñi: tū reges terre ducunt̄. Ad b̄ facit̄ illud pauli ad Col. i. Bras̄ quas agentes deo pat̄i qui dignos nos fecit in partē sōis: t̄ sanc̄to in lumine: qui eripuit nos de potestate renes bus: t̄ transfluit̄ nos in regnum filii dilectionis sue. Ista est etiā ratio Aug. Tertia: q̄ nō disponunt̄ fidèles ch̄risti ad temporalē successionē: quod de mūdanis regnis cōtin̄gitur: sicut uictuāt̄ seu falsa felicitas multis est resp̄sra in comodis. vt dicit̄ Aug. in lib. conf. Sed suū dominū regulārū ad eternā remuneratiōnē tamq̄ ad p̄incipia tem t suū propiū finē sive ciuitatē: vbi pfecta t summa felicitas reperitur. vñ quā oīus eius nūtiaret̄ sive mātritalium subdit̄ proprietates t cōditiōes: Idēc erit magis: t̄ filius al. vo. t dabit̄ illi dñs sedē dauid patris ei: t̄ regnabit̄ in domo iacob in eternū: t̄ regni eius nō erit finis. Luce. i. vnde. s̄. illud Martb. ii. de magis dicentibꝫ: Ubi est qui natus est rex iudeor̄? dicit̄ L. y. folio. nō erat hic regnaturus: vt̄ reges terreni qui suū p̄incipaliē finem ponunt̄ in ciuii regimine: sed suū regnū ad hoc ordinav̄e: rāv̄t̄ filios dei congregarer̄ in vñ. vt̄ dicit̄ Joan. vi. vñ t̄ fequit̄ in Joan. in loco pdicto. Nunc aut̄ regnum meū non el̄ hinc: sicut regna terrenū: q̄d a mūdanis queritur sicut finis potissimum: vt̄ de romanis apparuit̄. Et p̄b̄ in Ethicis in hoc felicitatē politica dicit̄ cōsiderat̄ ad quam ceteras virtutes disponit̄. Sed ch̄risti fidèles ppter b̄ vir turibus intendit̄ t̄ fructuosis labōribus se exponunt̄: vt̄ regnum celōrū consequant̄: q̄ vera t̄ nō fallit̄ beatitudo ch̄risti suis discipulis repromisit̄ dices Luce. xxii. Tōs el̄s (Inquit) qui p̄mis̄t̄ s̄icē in rētationib⁹ meis: t̄ ego dispono vobis: sicut disponuit̄ mihi pater meus regnum: veda. t. b. sup̄ men. me. in regno meo. Unde manifestū est q̄ per verba illa: Regnum meū t̄c. non excludit̄ a se eis suis vicariis t̄ summis pontificibus temporalē dominij: sicut quidā literā istam carnaliter intellexerūt̄ ḡ modū sp̄iale. Similiter intelligitur illud quod d. Martb. xx. t̄ Mar. t. Dic vt̄ sedēant̄ hi duo filii mei: vñs ad dexterā t̄ aliis ad sinistrā in regno tuo. Quibꝫ alt̄federe ad dexterā t̄ si. t̄c. q. d. hec potestas quā ego habeo nō ī me vigeret̄: carnis soli propaginē quā ex vobis assumpt̄: sed ex diuīnā virtute. vnde de hoc mūndo exponit̄ p̄ doctores q̄ ipsiū Imperia mūndi vocabat̄ ipsam mūdanā pp̄p̄i. generis parentelā. t̄ fides C Itē nulli dubiū est q̄ imperator: fideliſt̄ est eccl̄ie: litat̄ t̄ fidelitatē sibi iurat̄ sicut sepe. s̄. dicit̄ el̄t. lxii. dist. tibi rat̄ eccl̄ie. t̄ eī de iure uirū. romani p̄ncipes. clemē. Et inde est ratio quare facilius papa corra ipsum pcedit ad depositi

D hec potestas paſtas pas
palis dignissima cōtilissima est oīm potesta
tūq; compoſita t̄ media t̄ communis. t̄ quā
milla de sp̄ualib⁹ t̄ temporalib⁹ dep̄detib⁹
ab eisdē: t̄ vtraq; regēs t̄ dirigens. Nam sicut filius dei
est via p̄sona in duabus naruris: diuina t̄ humana. et̄ de
sum. trini. c. s. hec sc̄ta. t̄ sicut ch̄ristus vtraq; vita. p̄lus
est cōtemplatiua t̄ actuauit̄ ex euāgelo apparet̄. sicut ei
vicarius papa in sua vna dignitate papali duplēcē iuris
dictionem sibi vēdicarque fuit diuīse nature: sp̄uale t̄
temporale. C B Sicut et̄ genus clericorū seculariū cōpoſitū
sc̄ti est: t̄ p̄missa vita ducit̄ inter laicos t̄ religiosos. hec rū gen⁹
p̄missio rangit̄ ex de rem. c. nisi quā p̄udem. s. nec putes. duplex.
t̄ de offi. o. licei. t̄c. p̄f. dilt. y. t̄c. i. v̄. q. i. de p̄f. t̄c. i. v̄.
t̄c. i. v̄. q. i. obiecerit̄. t̄c. i. v̄. q. i. t̄c. i. v̄. q. i. t̄c. i. v̄. q. i. t̄c. i. v̄.
que patet q̄ nō sūt̄ temporalia cōtemmēda. Un̄ et̄ scientia. Canonis
canonica compoſita est p̄missa ex rheologia t̄ ciuii ſaſ. ca ſciētia
plentia cōſiles media: vt̄ ex compilatiōe decretorū t̄ deſ. mīſta.
cretalii. ptz. t̄ p̄p̄io noīe canonica vocat̄. canon aut̄ gre
ce latīne regula nūcupat̄. d. i. canon. Canonica autem
ſcientia regulat̄ t̄ ordinat̄ sp̄ualia t̄ reccordalia. et̄ de iudi.
nouit̄. t̄ p̄c. iurib⁹. p̄participat̄ iḡl̄ ſcientia clericorū. sc̄iſ
canonica. vtriq; ſcientia ſciētia th̄ologica: t̄ temporali legas
li: sicut ius emp̄hiteotici vēditiōi t̄ locatiōi. C de iu. em.
phili. l. s. p̄ncipio t̄i descederūt̄ canonice ſanctioſes ex au
thoritatib⁹ noui t̄ veteris ſtamēt̄. et̄ de accula. q̄liter t̄
q̄. i. i. in p̄n. t̄ sp̄uſt̄ ſc̄riptā ſc̄riptā ſunt̄. vt̄ ibi. t. l. d. ſſ
q̄. diacon. t̄. c. ſi ille q̄ p̄tro. C L Et̄ quis dicit̄ Hiero.
q̄ duo ſunt̄ genera ch̄ristianoꝫ. xii. q. i. duo. n̄ posſum⁹ ad
dere hoc tertiu quā p̄missū: q̄. ſepe mirat̄ vita: quia q̄d
nūc est cōtemplatiū ſtatim erit actuū: vt̄. ſ. p̄barum est
p̄me. Et̄ p̄hēc tria ḡna hoīm trinitas tropice designat̄.

c. ii